

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ КОНЬЮНКТИВА В НЕПРЯМІЙ МОВІ

У німецькій мові кон'юнктив має розвинену систему форм, які відрізняються за особою, числом, часом і станом. Кон'юнктив у німецькій мові має також особливу функцію – функцію вираження непрямої мови. Специфіка використання кон'юнктива в непрякій мові полягає в тому, що в даному випадку він не має модального значення, яке притаманне йому в інших функціях. При оформленні непрямої мови, кон'юнктив не вказує на те, що сказане насправді не існує і відноситься до реальності тільки наскільки це можливо. Таке речення може мати дуже реальний зміст; воно може просто константувати той факт, що насправді відбувається. Наприклад:

Er sagt, dass jener Student den Aussatz nicht geschrieben habe/hätte.

Таким чином, форми кон'юнктива в непрякій мові не несуть функції характеристики ствердження з точки зору реальності чи нереальності. Кон'юнктив є граматичним засобом вираження чужої мови та служить для граматичного відмежування прямої мови від непрямої і вказує, що предметом повідомлення є не сама реальність, а чиєсь бачення реальності. У непрякій мові кон'юнктив використовується у фактично-відносному значенні. Розгорнуті фрагменти тексту з непрямою мовою, в яких поширені форми кон'юнктива, характерні для мови німецьких газет та художньої літератури. Кон'юнктив у непрякій мові передає співвідношення презентного та претеріального кон'юнктива. Вільна варіація непрямих мовних форм кон'юнктива не пов'язана з будь-якими відмінностями у їхньому значенні; найчастіше претеріальні форми кон'юнктива замінюють презентні, коли останні збігаються з формами індикативних. Наприклад:

„*Tut mir leid, Fred*“, *sagte ich, wir hätten vorher etwas essen sollen* (Remarque), де замість *haben essen sollen* вживається *hätten essen sollen*.

Іноді претерітний кон'юнктив використовується для передачі сумнівів з приводу щодо істини особи, щодо джерела повідомлення. Використовуючи претерітні форми, адресат підкреслює, що він не несе відповідальності за правду про цю заяву. Наприклад:

“Ich habe gehofft, ihr hättet nicht dran gedacht! Macht's gnädig, Kinder!” (Remarque).

До речень, які містять непряму мову, належать речення, схожі за структурою та характером використання кон'юнктива, в залежності від дієслів, які виражають думки та почуття.

Aber Blumenthal meinte, es wäre nicht nötig. Er sähe es schon... (Remarque).

Дієслово у вигляді кон'юнктива в непрякій мові передає подію, яка вже відбулася чи не відбулася або відбудеться по відношенню до моменту виступу людини. Подія, яка відбудеться в момент промови людини, слова якої передаються, виражається перфектом чи плюсквамперфектом кон'юнктива. Наприклад:

Ohne sie hätte ich mich nicht wieder gefangen, dachte er voll Dankbarkeit... (Spranger).

Одночасність події з моменту виступу людини, чії слова передаються, виражається презенсом, а також претерітом кон'юнктива, наприклад:

Er erklärte, man könne es gar nicht genug feiern (Remarque).

Таким чином, слід зазначити, що у відносному значенні кон'юнктив використовується в непрякій мові і та у підрядних порівняльних реченнях, де він діє в фактичному відносному значенні. У непрякій мові кон'юнктив не виражає уявної події, а є лише маркером чужого висловлювання. Претеріальний кон'юнктив може використовуватися для передачі сумніву з приводу істини заяви.

Література

1. Зеленецький А.Л., Новожилова О.В. Теория немецкого языкознания: Учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр „Академия”, 2003. – 400с.

2. Москальская О.И. Грамматика немецкого языка (теоретический курс) – М.: Изд-во литературы на ин. языках, 1956.